

Denne fil er downloadet fra
Danmarks Tekniske Kulturarv
www.tekniskkulturarv.dk

Danmarks Tekniske Kulturarv drives af DTU Bibliotek og indeholder scannede bøger og fotografier fra bibliotekets historiske samling.

Rettigheder

Du kan læse mere om, hvordan du må bruge filen, på *www.tekniskkulturarv.dk/about*

Er du i tvivl om brug af værker, bøger, fotografier og tekster fra siden, er du velkommen til at sende en mail til *tekniskkulturarv@dtu.dk*

~~71-61-179~~

Chicago-Udstillingen 1893.

Forundersøgelse

om

Danmarks Deltagelse

af

Emil Meyer.

INDUSTRI-
FORENINGEN.

Del. 4 (1893) Uds

328.0064. 5.

ge.

061.4 (100) Chicago

World's Columbian exposition 1893

Danmark: Meyer, E., Chicago-Udstillingen
1893. Forundersøgelser ...

[1891]

INDUSTRI- FORENINGEN.

Angaaende den Rejse, som jeg paa Opfordring af den højtærede Bestyrelse foretog til de forenede Stater i Nordamerika som officiel Udsending for den danske Stat for at undersøge Forholdene med Hensyn til Danmarks Deltagelse i Verdensudstillingen i Chicago i 1893, de Forhandlinger, der ere førte paa denne, og de Resultater, hvortil jeg er kommen angaaende en eventuel Deltagelse fra dansk Side i nævnte Udstilling, har jeg den Ære herved at aflægge Beretning.

Efter at jeg gennem Industriforeningen og den herbørende amerikanske Gesandt var bleven forsynet med alle de Oplysninger vedrørende Udstillingen, som det var mig muligt at faa herhjemme, tiltraadte jeg den 10de September Rejsen, som udstrakte sig over Tidsrummet indtil den 18de Oktober med:

Afgang fra København	den 10de	September	kl. 8	Eftm.	
Ankomst til Hamburg	— 11te	—	—	8 ¹⁴	Form.
Afgang fra —	— 11te	—	—	8 ⁴⁰	—
Ankomst til New-York	— 19de	—	—	6	Eftm.
Afgang fra —	— 20de	—	—	9	Form.
Ankomst til Chicago	— 21de	—	—	10	—
Afgang fra —	— 30te	—	—	5	Eftm.
Ankomst til Philadelphia	— 1ste	Oktober	—	6	—
Afgang til Washington	— 2den	—	—	7	—
Ankomst til —	— 3dje	—	—	1	Morgen
Afgang fra —	— 4de	—	—	11	Form.
Ankomst til New-York	— 4de	—	—	5	Eftm.
Afgang fra —	— 8de	—	—	9	Form.
Ankomst til Hamburg	— 17de	—	—	11	—
Afgang fra —	— 17de	—	—	10 ³⁰	Eftm.
Ankomst til København	— 18de	—	—	10	Form.

Straks efter min Ankomst til Chicago henvendte jeg mig til den dervørende danske Konsul, Hr. Emil Dreher. Som det formentlig vigtigste Forhold, hvorom det hurtigst galdt at komme til Klarhed, forelagde jeg Konsulen Spørgsmaalet, om Udstillingsforetagendet virkelig var af en saadan Natur, at den danske Stat, der jo havde gjort mindre behagelige Erfaringer med Hensyn til et andet Foretagende, som havde haft Chicago til Hjemsted, officielt kunde deltage i Udstillingen. Konsulen besvarede dette Spørgsmaal fuldt ud bejaende, idet han henpegede paa, at Udstillingen bliver afholdt i Henhold til en Kongresbeslutning, at Gennemførelsen af den for en meget væsentlig Del er lagt i Hænderne paa en i Henhold til en Kongresbeslutning nedsat Kommission, hvis Medlemmer ere valgte dels af de forenede Staters Præsident, dels som Repræsentanter for Unionens forskellige Stater og Territorier, at de til dens Gennemførelse nødvendige Pengemidler ere sikrede, og at de forenede Staters Regering stænkede Udstillingen en saa stor Interesse og er lagt saa langt ud for den, at der ingen Tvivl kunde være om, at

den vilde blive gennemført. Konsulen mente derfor, at der trygt kunde deltages i Udstillingen fra dansk Side, en Opfattelse, som det under mine senere Forhandlinger med den kgl. Konsul i New-York og den kgl. danske Vicekonsul i Washington viste sig fuldstændig deltes af disse, og som yderligere vil finde Bekræftelse ved hoslagte Aftryk (Bilag 1 og 2) af den fornævnte nationale Kommissions Forhandlinger.

Af Konsul Dreher indførtes jeg derefter til Udstillingens Generaldirektør, og forefandt ved min Ankomst til den Bygning, hvori Udstillingens Kontorer ere indstallerede, en særlig Udsending fra den tyske Regering, Gehejmeregerringsraad Bermuth og to Repræsentanter — Sir Henry Trueman Wood og Mr. James Dredge — for Society of Arts i London, i hvilket Selskabs Hænder den brittiske Regering har lagt alt vedrørende Storbritanniens Deltagelse i Chitagoudstillingen, i travl Virksomhed. Efter at have gjort mig bekendt med et af disse tre Herrer, der vare ankomne til Chitago to Dage tidligere end jeg, udarbejdet, til Udstillingsmyndighederne indgivet Memorandum, som findes vedlagt som Bilag 3, tiltraadte jeg dette undtagen for Punkterne 1 og 2's Bedkommende.

Ved at slutte mig til det af den tyske og de brittiske Kommissærer indgivne Memorandum opnaaede jeg, foruden at fremme mit Arbejde, tillige at staffe mig Visshed for, hvem der var de rette Myndigheder at henvende sig til i de forskellige Sager. Foruden den fornævnte nationale Kommission er Udstillingens Anliggender nemlig ogsaa underlagte en lokal Kommission, og medens Afgørelsen af Pladsspørgsmaalet, Klassifikationsspørgsmaalet, Juryspørgsmaalet og Spørgsmaalet om Udstillingsgenstandenes Arrangement etc. beror hos den nationale Kommission, ere alle Forhold vedrørende Udstillingens Etablering og Drift, Bygningernes Opførelse, Indrømmelsen af Koncessioner og Bevillinger etc. lagte i Hænderne paa den lokale Kommission.

Saa vel alene som, naar jeg anjaa det for gavnligt, sammen med den tyske og de engelske Kommissærer, til hvilke der under vort Samvær udviklede sig et Forhold, som vil kunne blive af stor Betydning, dersom der maatte blive Tale om Deltagelse i Udstillingen fra dansk Side, førtes der under mit Ophold i Chitago med de forskellige Udstillingsmyndigheder samt disse Embedsmænd en Række Forhandlinger af baade officiel og mere privat Natur, og jeg sthylder at udtale min fulde Anerkendelse af den overordentlig velvillige Naade, paa hvilken man fra alle Sider kom mig i Møde samt af de Bestræbelser, der udfoldedes for at imødekomme mine Ønsker, lette mig Arbejdet samt fremstafte de Oplysninger og give al den Underretning, jeg ønskede.

Angaaende de Sager af større Betydning, som forhandles i Chitago, samt de Resultater, hvortil Forhandlingerne førte, kan jeg anføre:

Transporten af Udstillingsgodsjet fra Ankomsthavnen til Udstillingspladsen. Denne er ordnet saaledes, at der vil blive beregnet Fragt efter de almindelige gældende Takster for Transporten fra Udstibningshavnen til Chitago, dog saaledes, at Varer, som affendes paa gennemgaaende Konnossement, ville blive fritagne for Omladningsudgifterne i Ankomsthavnen, der ville blive afholdte af vedkommende Jærnbaneselskab, som foretager Viderebefordringen. Returneringen af Varerne fra Chitago til Udstibningshavnen vil ske frit; dog vil der være at betale en mindre Afgift for Transporten fra Udstillingspladsen til Jærnbanen (se Bilag 4 og 5).

Opbevaring af Emballage i Udstillingsstiden. Ordningen af dette Spørgsmaal, som ofte ved tidligere Udstillinger har forvoldt megen Ulejlighed, er saaledes, at der fra Udstillingskomiteen foreligger Tilbud om, for saa vidt Komiteens Medvirkning maatte ønskes, at paatage sig Afhentning, Opbevaring og Tilbagelevering i vedkommende Afdeling af tom Emballage for:

2 Cents pr. Kubikfod uden Assurance og
 $2\frac{1}{2}$ — — — — — med — —

(se Bilag 4).

Arrangementet af Udstillingsgenstandene. Ordningen af dette Spørgsmaal medførte forskellige Vanstkeligheder og lange Forhandlinger. Efter Reglerne for Klassifikationen af Udstillingsgenstandene skulle disse nemlig indordnes under 12 store Klasser og 172 Grupper (se Bilag 6) samt have Plads i 9 forskellige Bygninger, saaledes at Genstandene anbragtes i disse under den Gruppe, hvorunder de henhørte, og ikke efter deres Rationalitet. Resultatet af Forhandlingerne blev imidlertid, at Danmark vil

have Ret til at ordne sine Udstillingsgenstande i saadanne Kollektivudstillinger, som det under de for Haanden værende Forhold kan anses for praktisk at arrangere, og uden at Genstandene herved miste deres Plads i Kataloget eller blive berøvede Retten til at komme i Betragtning ved Bedømmelsen (se Bilag 7).

Pladsspørgsmaal. Efter at Spørgsmaal om Genstandenes Ordning var bragt til en heldig Løsning, ordnedes Pladsspørgsmaal saaledes, at Danmark, for saa vidt Landet vil komme til at deltage i Udstillingen, vil have Raadighed over:

- 12,000 Fod Gulv i Industribygningen,
- 1,500 à 2,000 Fod Gulv i Agerbrugsbygningen,
- 6,000 Fod Bæg i Kunsthallen og
- 12,000 Fod under aaben Himmel

til Opførelse af en Mejeribygning, ligesom der vil blive holdt Plads til Disposition i Fiskeribygningen, Elektricitetsbygningen og Maskinhallen, for saa vidt saadan maatte ønskes i disse Bygninger (se Bilag 7). Ved Drøftelsen af Spørgsmaal og Beliggenheden, som de indrømmede Arealer ville faa, modtog jeg Forsikringer, som lade mig antage, at denne vil blive tilfredsstillende. Spørgsmaal kunde nemlig ikke endelig afgøres, da der fra flere Lande savnedes Dplysninger om, hvor store Arealer disse vilde behøve.

Efter de Dplysninger, der fremkom, er der ogsaa Grund til at antage, at den Tilstand, hvori de forskellige Udstillingsrum vil blive overleverede, vil være komplet i enhver Henseende, saaledes at de kun behøve den Dekoration og en saadan Udstyrelse, som vil være nødvendig for at give dem en speciel og national Karakter. Gulvene i Bygningerne vil blive høylede og af pløjede Brædder. Rummene i Kunstafdelingen overleveres fuldt færdige og forsynede med Barrierer til Beskyttelse for de udstillede Kunstværker.

Salg af Varer paa Udstillingen. Med Hensyn til dette Spørgsmaal stiller Forholdet sig saaledes: Salg af udstillede Genstande til øjeblikkelig Udlevering vil ikke blive tilladt; Salg af Genstande, frembragte paa selve Udstillingen for at illustrere en Produktionsmaade er tilladt, men skal der erlægges en Afgift af Salget, om hvis Størrelse der i hvert enkelt Tilfælde vil blive taget Bestemmelse af Ways and Means Committee. Angaaende disse Forhold og Spørgsmaal om Oprettelsen af en international Bazar paa Udstillingen, Udlevering af Prover, Salg af Spirituosa etc. henvises for øvrigt til Bilag 8 og 9.

Bedømmelsesspørgsmaal. Detaillerne vedrørende Organisationen af Juryerne og Fremgangsmaaden ved Bedømmelsen er endnu ikke endelig fastsat. Saa vidt jeg kunde erfare, er det Hensigten, at enhver Udstiller skal have et Erindringsdiplom om sin Deltagelse i Udstillingen, at der ikke vil blive uddelt Belønninger af forskellige Grader, og at Jurernes Opgave vil bestaa i at undersøge de forskellige Udstillingsgenstande, der falde ind under deres Gruppe og at udfinde dem, som de finde itaa over de andre. Om disse Genstande ville Jurerne have at give en Udtalelse, i hvilken de forskellige Maader, paa hvilke de udmærke sig, ere tydelig fremsatte. Disse Udtalelser ville derpaa blive samlede og trykte i en officiel Beretning, og de Udstillere, som ere omtalte i den, ville have Ret til at benytte Jurernes Udtalelser til deres egen Fordel paa den Maade, som de maatte ønske. Denne Fremgangsmaade vil — om den overhovedet bliver vedtaget — ikke komme til at gælde over for de udstillede Kunstværker. For Udstillere af levende Dyr vil der blive udsat Pengepremier (se Bilag 10.)

Agerbrugsafdelingen. Som Bilag 11, 12 og 13 fremsendes tvende Skrivelser fra Chefen for Agerbrugsafdelingen samt Reglement og Præmieliste for Udstillingen af levende Dyr.

Et arbejdende Mælkeri. Under Forhandlingerne paa et Møde med Cheferne for Udstillingens forskellige Departementer blev der af Chefen for Landbrugsafdelingen rettet en Anmodning til mig om at virke for, at der i det arbejdende Mælkeri — som ved Afdelingens Foranstaltning vil blive drevet paa Udstillingen nærmest i Form af en Mælkeriskole, og i hvilken det er Hensigten at inlemme Mejerier fra Verdens forskellige Egne for at give et Billede af de forskellige Kvægracer, Maskiner, Hjælpemidler og Fremgangs-

maader, der Verden over benyttes ved Fremstillingen af Mælkeriprodukter (se Bilag 11) — kunde blive fremstillet et komplet Sæt af danske Mejerimaskiner i Virksomhed drevet paa dansk Maade.

Jeg bekvæmte denne Anmodning derhen, at der sikkerlig ikke kunde paaregnes nogen Assistance fra dansk Side til Realisationen af denne Plan, da man næppe vilde inklude sig paa, endfige bringe Ofre for ligefrem at undervise Amerikanerne i dansk Mælkeridrift. Samtidig erklærede jeg mig imidlertid villig til, dersom Spørgsmaalet om et dansk Mælkeri fremkom under andre Former, eventuelt at ville deltaage i Forhandlinger om det, og da jeg af en med Forholdene kendt dansk mejerifyndig i Chicago var bleven oplyst om, at den Fremgangsmaade, som i de forenede Stater anvendes ved Smørfabrikationen, i Hovedsagen er den samme, som anvendes her hjemme, og da jeg ved de af mig foretagne hderligere Undersøgelser kom til det Resultat, at man derovre er fuldt fortrølig med Brugen af Mælkecentrifuger — af Burmeister & Wains, den saaldte „The Danish Weston“, skal der saaledes være 1,800 Stkr. og af de Lavals over 15,000 Stkr. i Brug i Amerika — samt da jeg ved Undersøgelse af Mælke- og Tjørner etc. og de øvrige Driften af et Mælkeri vedrørende Forhold kom til det Resultat, at et saadant, naar det blev drevet paa lignende Maade som under Udstillingen i København 1888, saa vidt jeg, der jo ikke er mejerifyndig, var i Stand til at skønne, ikke vilde kunne staa ved at fremhjelpe en Konkurrence for Ublandet til det danske Smør, men tværtimod vilde kunne bidrage til hderligere at fæstne dettes Renomme og samtidig give den eventuelle Deltagelse fra dansk Side i Udstillingen hderligere Tiltrækningskraft, og da jeg af Erfaring fra 1888 vidste, at Driften af et saadant Mælkeri, eller som det vel snarere bør betegnes Smør-, Brød- og Mælkeudsalg, under visse Forhold endog kunde blive en rentabel Forretning, antaa jeg mig forpligtet til, dersom Spørgsmaalet atter kom frem, at reservere Danmark Retten til Driften af et saadant Mælkeri og at fremstaafe de bedste Betingelser herfor.

Da Spørgsmaalet derpaa atter blev rejst fra Landbrugsafdelingens Side, stillede jeg derfor som Betingelse for overhovedet at forhandle om det:

at Hovedparten af den Mælk, der vilde blive Brug for, kunde indføres til Udstillingen, saaledes at det kun blev nødvendigt at oversføre 6 à 12 danske Kreaturer, hvilket indrømmedes af Landbrugsafdelingen,

at der overlodes et velbeliggende, tilstrækkelig stort Areal til Opførelse af en selvstændig Bygning dertil, hvilket Areal indrømmedes af Byggeudvalget (se Bilag 7) uden at dets Beliggenhed dog endelig kunde bestemmes,

at det blev tilladt at forhandle Brød, Smør, Mælk, Kærnemælk og Ost fra Mælkeriet fri for en hvilken som helst Afgift til Udstillingen, hvilken Tilladelse indrømmedes af Ways and Means Committee (se Bilag 8), endstønt en lignende Indrømmelse var nægtet den amerikanske Landbrugsafdeling for dens Mejeris Vedkommende, og Afgiften, der ellers forlanges for lignende Privilegier, er 25—33 pCt. af Omsetningen.

Desuden fremsatte jeg Spørgsmaal om, paa hvilke Betingelser det forømtalte Avæg kunde blive opstaldet paa Udstillingen samt Vand-, Damp- og Drevkraft leveret til Bygningen. Disse Spørgsmaal kunde imidlertid ikke besvares paa det derværende Tidspunkt (se Bilag 13.)

Havebrugsafdelingen. Som Bilag 14 fremsendes en Skrivelse fra Chefen for Havebrugsafdelingen angaaende de Sager, der falde ind under Afdelingen, som det formentlig maatte have Interesse at udstille for Danmark.

Kunstaafdelingen. Som Bilag 15 fremsendes Reglerne for Klassifikationen af Kunstværker.

Udstilling af Kvindearbejder. Fra Præsidenten for den Kommission, som i Henhold til den fornævnte Kongresbeslutning er nedsat med det Maal at virke for en god Fremstilling paa Udstillingen af Kvindearbejder, modtog jeg Opfordring til at virke for Nedsættelsen af en Komite af Kvinder til at arbejde for en repræsentativ Udstilling af dansk Kvindearbejde, og under Nr. 16 fremsendes et Bilag, i hvilket der gøres Rede for den Retning, hvori Kvindekommissionen arbejder, og den Anvendelse, som man har bestemt at give den Bygning, som opføres ved Kvindekommissionens Foranstaltning.

Afdelingen for Transportmidler. Som Bilag 17 fremsendes et Cirkulære fra Afdelingens Chef, modtaget gennem den herværende amerikanske Gesandt.

Den historiske Afdeling. Som Bilag 18 og 19 vedlægges en Skrivelse og et Hefte fra Udstillingens „Latin-American Department“, indeholdende en Opfordring til Danmark om ogsaa at udstille i denne Afdeling af Udstillingen.

Den archæologiske Afdeling. Ved det tidligere omtalte Møde med Cheferne for Udstillingens forskellige Departementer rettedes der af Chefen for denne Afdeling en indtrængende Opfordring til mig om at virke for, at Danmark ogsaa bliver repræsenteret i archæologisk Henseende.

Den Tid, som Forhandlingerne med Udstillingsmyndighederne i Chicago levede mig, anvendte jeg dels til Besøg i Udstillingsparken og i Udstillingens Arkitektkontorer for at sætte mig ind i Planerne for Opførelsen af de forskellige Bygninger, dels til Forhandlinger med derboende danske Forretningsmænd og til Besøg i forskellige Forretningslokaler for at sætte mig ind i Toldforholdene og for saa vidt muligt at komme til Klarhed over, hvilke danske Frembringelser, der, set fra et Forretningsstandpunkt, særlig vilde være Anledning til at søge udstille i Chicago.

Da min saa vel som den tyste og de engelske Kommissærers Nærværelse var ønsket i Washington den 3die Oktober, og jeg derved fik en Dag til min Disposition, lagde jeg Bejen til Washington over Filadelfia og fortsatte der mine Undersøgelser af Forholdene for en Import til Amerika af danske Frembringelser.

I Washington blev jeg af den egl. danske Viconsul — Generalkonsulen var desværre paa det Tidspunkt fraværende paa en Rejse til Danmark — bragt i Forbindelse med de derværende Medlemmer af „The Worlds Columbian Commission“, med hvilke der førtes forskellige Forhandlinger.

Sammen med Tysklands og Englands Repræsentanter forhandlede ogsaa med de forenede Staters Finansminister angaaende det modtagne Reglement (Bilag 20) af 7de Januar 1891 for toldfri Indførelse af Udstillingsgods og Fortoldningen af solgte udstillede Genstande, hvilke Forhandlinger have medført Udstedelsen af et nyt Reglement, der fremsendes som Bilag 21, i hvilket der er gjort betydelige større Indrømmelser end i det oprindelige Regulativ.

Spørgsmaalet om Indførelsen af Arbejdskraft til Brug ved Etableringen og Driften af en eventuel dansk Afdeling paa Udstillingen forhandlede ogsaa. Efter de amerikanske Love ere nemlig Kontrakter, afsluttede mellem Udlændinge angaaende Udførelsen af Arbejder inden for de forenede Staters Omraade, ugyldige. Af selve Justitsministeren modtog jeg imidlertid Forsikring om, at denne Lovbestemmelse maatte betragtes som sat ud af Kraft for Udstillingens Vedkommende ved den Kongresbeslutning, ved hvilken Udstillingens Afholdelse blev vedtagen.

Spørgsmaalet om udenlandske Udstilleres Patentret og disses Ret til Mønsterbeskyttelse etc. undersøgtes ligeledes, og kan jeg med Hensyn til dette Spørgsmaal meddele, at efter amerikanske Love nyde de eventuelle Deltagere i Udstillingen den samme Beskyttelse i disse Henseender som efter deres Hjemlands Love.

Opholdet i New-York anvendte jeg til Undersøgelse af Chancerne for en dansk Industriimport til Amerika, i hvilken Anledning jeg førte Forhandlingerne med den derværende egl. danske Konsul, Viconsulen og forskellige danske Forretningsmænd, ligesom jeg — aldeles konfidentielt — kan oplyse, at jeg havde Lejlighed til at overvære et Møde mellem den tyste Kommissær og en stor Del tyste Importører, der alle stærkt hævdede Betydningen for dem af en kraftig Deltagelse i Udstillingen fra Tysklands Side. Jeg kompletterede ogsaa der det betydelige af mig hjembragte Materiale af illustrerede Priskataloger, som vare fremlagte ved Industriforeningens Novemberforevisning.

Efter saaledes at have gjort Rede for Resultaterne af min Rejse skal jeg tillade mig at fremsætte nogle Bemærkninger angaaende forstøllelige Spørgsmaal, som formentlig bør tages i Betragtning ved Afgørelsen af, hvorvidt der fra dansk Side bør deltages i Udstillingen, og under hvilke Former en eventuel Deltagelse bør ske. Ved Fremføttelsen af disse Bemærkninger gaar jeg imidlertid ikke alene ud fra de Undersøgelser, som jeg har foretaget paa min forløbte Rejse; men bygger ogsaa paa de Erfaringer, som jeg høstede under et længere Ophold i de forenede Stater i 1876, det Aar da Verdensudstillingen i Filadelfia afholdtes, lige som jeg indskrænker mig til at se Sagen fra et fuldstændig forretningsmæssigt Standpunkt, idet jeg ganske lader ude af Betragtning Spørgsmaalet om den Betydning, som det set i Almindelighed kan have, at det danske Flag vises ved denne Lejlighed, og at en dansk Afdeling ikke savnes paa Udstillingen.

Først og fremmest skal jeg da tillade mig at udtale mig om Spørgsmaalet, om danske Frembringelser kunne faa noget Marked i de forenede Stater, og tror jeg at turde udtale, at dette meget vel vil kunne lade sig gøre, for saa vidt Sagen gribes an paa den rette Maade, gennemføres med fornøden Kraft, og der mødes frem med de rette Genstande. Denne Opfattelse støtter jeg ikke alene paa, at de faa virkelige Forsøg, der ere gjorte herfra med Ekspert til Amerika, ere faldne forholdsvis godt ud, men navnlig paa den store Forskel, der er mellem de Forhold, under hvilke der leves og virkes herhjemme og i Amerika. Medens der saaledes herhjemme er en Overproduktion til Stede, saa at Priserne paa en stor Mængde Omraader ere trykkede ned til et Minimum, er nemlig Købeevnen i Amerika paa Grund af Landets betydelige naturlige Velstandskilder stor, og kommer dertil, at Arbejdslønnen der er betydelig højere end herhjemme, at Amerikanerne ligefrem nære en Afsty for at give sig af med al industriel Virksomhed, som ikke egner sig for Stordrift, at den rent haandværksmæssige Uddannelse af Arbejderne derovre endnu i mange Sag staar paa et yderst lavt Standpunkt, at de særlig uddannede Kræfter, som det gælder om at have til Raadighed ved Fremstillingen af kunstindustrielle Frembringelser, endnu kun ere til Stede i Amerika i forholdsvis meget ringe Antal og som Følge deraf ere yderst kostbare, at Kvinden — der herhjemme jo i mange Tilfælde med stor Dygtighed og for et yderst ringe Vederlag yder et meget væsentligt Bidrag til Fremstillingen af Kunsthaandværkets Frembringelser — næsten i forsvindende Grad, kan jeg gerne sige, finder Anvendelse i Industriens Tjeneste i Amerika, den Uro og Higen efter noget nyt, som gør sig gældende i alle Forhold derovre, og som gør, at Arbejderen sjælden finder No noget Sted, men snart forsøger sig saa med det ene saa med det andet, samt at der i Amerika ogsaa i de bredere Lag er en stærkt voksende Trang til Stede til at omgive sig med kunstindustrielle Frembringelser, og af Prisniveauet, der paa alle Omraader jo er langt højere end herhjemme, vil det ses, at der her er Betingelser til Stede for en Import navnlig af saadanne Artikler, som ere Produktet af Haandens og Aandens Gerning, der bære Præget af kunstnerisk Uddannelse i Forbindelse med teknisk manuel Hærdighed, og ved hvis Frembringelse Maskinen kun spiller den aldeles underordnede Rolle, samt at disse Betingelser, selv om de ved Mac-Kinley Bill'en indførte høje Toldsatser tages i Betragtning, ere bedre her end de fleste andre Steder i Verden.

Paa den anden Side har Tilvirkningen af den Slags Artikler jo netop i de senere Aar taget et betydeligt Opsving her hjemme, ikke alene hvad Kvantiteten angaar, men særlig i Kvalitet, og ved det fra alle Sider anerkendte Standpunkt, som danske Pianoer, Lüksumøbler, Sølvsmedearbejder og finere Metalarbejder nu i en lang Række har kunnet hævde, ved de store Fremskridt, der saa vel i kunstnerisk som teknisk Henseende er sket paa det keramiske Omraade, ved den Udvikling navnlig i Retning af kunstvævede Sager, som Tekstilindustrien i den nyere Tid har taget, ved hvilken det er af særlig Interesse at lægge Mærke til, hvorledes denne Industri i flere Retninger synes at skulle udvikle sig til en Husindustri, der ved Haandvævens Hjælp frembringer en Mængde forstølleligartede Genstande, og ved de i den nyere Tid fremskaaede Fabrikationer af Gyldenlæder, Dykoningskort, kartoneret Papir m. m. er der ført Bevis for, at der herhjemme er mange af de Faktorer til Stede, som danne Grundlaget for Produktionen af en Mængde forstølleligartede kunstindustrielle Genstande. Og ses der saa nærmere paa Arten af Kunsthaandværkets Frembringelser her hjemme, viser det sig, at den overvejende Del af, hvad der produceres, netop er saadanne Sager, som i Amerika skattes højt og betales godt.

Det er dog ikke alene danske Frembringelser af kunstindustriel Natur, som efter min For-
mening ville kunne finde et Marked i Nordamerika, for Indførelsen af Artikler af storindustriel Natur er der sikkert ogsaa Muligheder til Stede. Næsten man saaledes Blikket paa Thingvallaliniens Udførselslister, vil det ses, at der paa disse findes opført betydelige

Kvanta Cement og Maltekstrakt. Cementen er imidlertid fra Sverige og Maltekstrakten fra Tyskland; disse Artikler maatte sikkerlig ogsaa kunne indføres til Amerika, om de vare af dansk Afstamning. Overalt paa de amerikanske Jærnbaner træffes svenske Sikkerheds-tændstikker; danske Tændstikker, der med Held have optaget Konkurrencen med de svenske paa andre oversøiske Markeder, maatte sikkerlig ogsaa kunne finde Affætning i Amerika. Eksempelvis kan jeg ogsaa anføre, at danske Handskestind over England have fundet Vej til Amerika, og vil Importen af disse sikkerlig kunne forøges betydelig. Og som Forholdet stiller sig for Handskestindenes Vedkommende er det sikkerlig ogsaa for andre Industriartiklers.

Paa en lignende Maade, som Forholdene stille sig for Affætningen til Nordamerika af Frembringelser af kunstindustriell Natur, stille de sig ogsaa for Kunstens, kun at Produktionen af Kunstværker i Amerika endnu mindre end af kunstindustrielle Frembringelser staar i Forhold til Begæret, og at Priserne som Følge deraf ere meget høje.

Af Agerbrugets Frembringelser finder der jo stadig en betydelig Indførsel af dansk Blomkaalsfrø Sted til Amerika, Hvidkaal har jo ogsaa været en hidtil voksende Indførselsartikel dertil, i 1890 indførtes alene 1,964 Tons med Thingvallaliniens Skibe foruden betydelige Kvanta med andre Skibe; men hvorledes Forholdene ville stille sig for denne Artikel efter Mac-Kinley Bill'ens Indførelse, er jo vanskeligt at danne sig en begrundet Mening om; endvidere har jo usformålet Byg i en Række været en ret betydelig Indførselsartikel dertil. Af ny Eksportartikler til Amerika paa Landbrugets Omraade tror jeg kun at kunne pege paa rødt dansk Malkekvæg, ikke fordi jeg anser denne Race for bedre passende for amerikanske Forhold end de, der for Tiden have derovre, men fordi den Higen efter nyt, der gør sig gældende i alle Forhold, gør det endog mere end sandsynligt, at der en Obergang vilde kunne gøres Regning paa en endog større Affætning af rødt Kvæg dertil, da saadant, saa vidt mig bekendt, er fuldstændig utændt derovre.

I Henhold til det foranstaaende tillader jeg mig at anbefale Deltagelse fra dansk Side i Udstillingen, idet jeg tror at turde udtale, at for saa vidt Deltagelsen anordnes med det rette kommercielle Blik, og der knyttes dygtige kommercielt uddannede Kræfter med Kendskab til amerikanske Forhold til den, vil der ikke alene kunne gøres Forretninger paa selve Udstillingen, men vil denne ogsaa kunne blive et af de betydningsfuldeste Led i den Række Foranstaltninger, som i den nyere Tid ere trufne til Fremme af Affætningen i Ulandet af danske Frembringelser.

Jeg tillader mig endvidere at tilraade, at der ved en karakteristisk og national Udmyntning af de Rum, hvori de eventuelle danske Afdelinger ville blive indlemmede, gøres saa meget som muligt for at søge de udstillingsbesøgendes Opmærksomhed henledet paa den, og at der anvendes Censur over for de anmeldte Genstande, idet kun en Monsterrudstilling, vil have Chancer for at kunne gøre sig gældende ved Siden af de mægtige Udstillinger, med hvilke andre Lande som f. Eks. England og Tyskland møde frem ved denne Lejlighed; fremdeles bør man, saa fremt der ikke forud for Bedømmelsen er opnaaet fuld Sikkerhed for, at denne vil falde tilfredsstillende ud for de danske Udstillingsgenstandes Vedkommende, hellere stille sig uden for Konkurrencen, hvortil Indbydelsen hjemler Ret, end at løbe den Risiko, som Deltagelse i Bedømmelsen medfører.

Hvad endelig de Afdelinger angaar, i hvilke der bør udstilles, skal jeg tillade mig at tilraade at indskrænke sig til

Industriafdelingen, i hvilken Hovedmassen af Udstillingsgenstandene saa vidt muligt bør samles i en Kollektivudstilling (Maskiner i Arbejde, som fordre Drevkraft, ville dog ikke kunne fremstilles i denne Afdeling, ligesom det ej heller vilde være tilraadeligt at udstille *W* og *Spirituosa* i den);

Agerbrugsafdelingen og

Kunstafdelingen.

Ligeledes tillader jeg mig at udtale, at da der fra engelsk Side er anmeldt et arbejdende Mælkeri til Udstillingen, og da jeg har set, at der i alt Fald i et tysk Landbrugsblad med stor Varme er stillet Forslag om, at Tyskland ogsaa skulde sende et saadant til Chicago, vilde jeg anse det for heldigt, at Spørgsmaalet om Driften af et arbejdende Mælkeri snarest forelægges paa dette Omraade sagkyndige til Overvejelse.

Sluttelig skal jeg tillade mig at bemærke, at min foran fremsatte Opfattelse af Forholdene og den Betydning, som en eventuel dansk Deltagelse i Udstillingen vil kunne faa, ikke i ringeste Maade er bleven rokket ved de i modsat Retning gaaende Udtalelser, der ere fremkomne i forskellige Blade, ligesom jeg som Bilag 22 tillader mig at fremjende et Eksemplar af „Smørtidende“; de deri værende Artikler om „Chitago“ og „Et amerikansk Mejeri“, forekomme mig nemlig at fortjene Opmærksomhed.

København den 31te December 1891.

Erhødigst

Gm. Meyer.

Til Bestyrelsen for

Industriforeningen i København.

Hersteds.

